

“La meua novel·la parla d’idees, més que no pas de Voltaire”

Martí Domínguez (Madrid, 1968) publica a les Edicions Destino la novel·la *El retorn de Voltaire*, premi Josep Pla 2007.

—Com comprova el lector amb l’apèndix bibliogràfic, us heu documentat a fons per parlar dels darrers dies de la vida de Voltaire. Les angoixes personals i les preocupacions literàries i religioses d’aquest Voltaire dels darrers dies són reals?

—Això va ser així, realment. Quan als vuitanta-quatre anys d’edat va tornar a París després de tants anys d’exili, més de vint, no sabia si les noves generacions li farien prou cas. i tenia també l’angoixa de què passaria amb el seu cos. Pot sobtar avui que estiguera tan preocupat per això, però llavors era molt important ser enterrat en un lloc digne, digne de ser visitat. Tenia por de ser soterrat en un marge del camí i que fóra exemple per als lliurepensadors que gosen enfrontar-se al poder. O ni tan sols soterrat, i que els corbs i els gossos es menjaren les seues despulles.

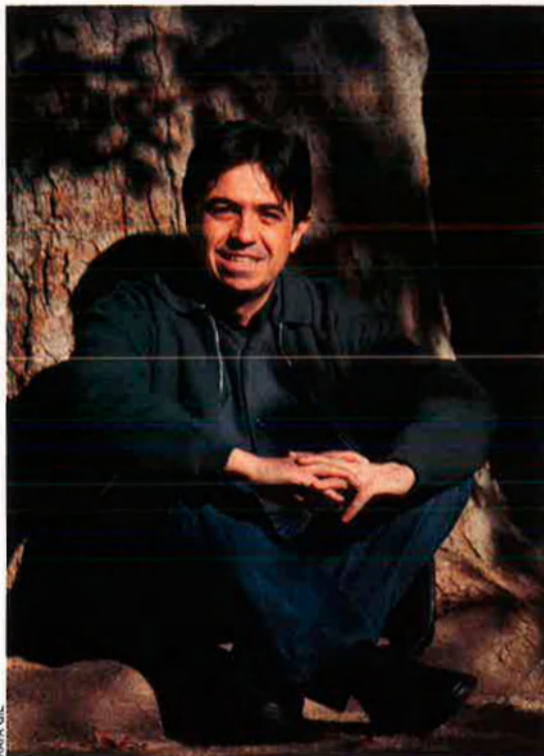
—I també preocupat pel futur de la seva obra, com es reflecteix en la conversa amb Diderot.

—Sí. Tenia por que la seua obra, en especial la teatral, el cor de la seua obra, poguera haver caducat i que les noves figures foren unes altres. Voltaire descobreix un París nou, sense els seus amics, i descobreix que la seua obra, que havia volgut immortal, també és caduca. És un risc que no havia previst.

—En la conversa amb Diderot queda clar que l’escriptor que sap què és la literatura és Diderot, no Voltaire.

—Diderot és el més modern i això ho descobreix Voltaire en aquell viatge. Diderot és un assagista estudiós de la literatura que encunyarà el pensament del segle XIX i el XX. Discuteixen sobre Shakespeare i Richardson i tenen una discussió sobre el que ha de ser l’art, de si l’art ha de reflectir la realitat o ha de passar un filtre per impedir que hi passen les vulgaritats. Per a veure misèries s’ha de pagar entrada?, es pregunta Voltaire. I Diderot li retreu que no pinta els homes com són sinó com haurien de ser. És un bonic debat d’idees.

—Tot i la vostra admiració per Voltaire, i l’homenatge que li heu dedicat amb el llibre, reconeixereu que Diderot és un

Martí Domínguez publica a l’editorial Destino la novel·la *El retorn de Voltaire*, premi Josep Pla 2007.

escriptor, un narrador, més gran que Voltaire. O no?

—Bé, ja veig que sou molt diderotià. Qui és més gran narrador, Diderot o Voltaire? Això és molt complicat. Diderot estava a l’avantguarda de moltes coses. Però Voltaire sempre és divertit, escriu contes o filosofe, i el personatge és tan fascinant com Diderot. No diria qui dels dos és més gran. Cadascú té el seu sistema d’expressió. El que és clar és que tots dos són uns gegants. Per això una de les coses que em va agradar més escriure és aquesta trobada. Diderot no havia anat mai a visitar-lo, no era deixeble seu i hi havia una certa rivalitat entre ells. i aquesta trobada és una de les grans trobades en la història de les idees i de les llums. Diderot m’agrada. Sóc molt diderotià. i els seus contes són tan moderns que et quedes perplex, de vegades.

—Com era Voltaire, ja vell?

—Fins al darrer moment va ser ocurrent i ple de vida i de coratge. Té alguns aspectes que el poden fer desagradable, per impertinent o vanitós. Per una frase brillant es podia vendre l’ànima al diable. I estava sempre al límit del que es considera correcte. Però no es pot negar que sempre va ser valent i sempre va ser lliure.

—Per què us límitau a descriure el present dels darrers dies de Voltaire, sense parlar de la seva vida anterior?

—La novel·la no vol ser una novel·la que parli de Voltaire, vol parlar de moltes altres coses: de la soledat de l’escriptor, de la persecució del lliurepensador; del fanatisme religiós i fins i tot de les rivalitats entre els pensadors. No és una biografia de Voltaire. Com tots els meus llibres, és un llibre d’idees.

—Penseu que estem mancats de volterians, com Fuster?

—Sí. Crec que hem donat pocs volterians. Voltaire, com Fuster, de manera intel·ligent feia reflexionar la gent. I mai sense deixar de ser divertit. Voltaire tenia una enorme capacitat d’influir. I aquesta virtut volteriana la trobe a faltar. Es fan articles molt construïts, collfreds, que no perden les bones maneres ni un sol segon, de to monocorde, articles que desaproveiten l’ocasió per seduir, entusiasmar, emocionar. Hi ha un excés d’academicisme, en el món intel·lectual.

Lluís Bonada